

Zondag 5 september 2021

23^e zondag door het jaar

Lezingen: Jesaja 35, 4-7a; Marcus 7, 31-37

Overweging

In oudere bijbelvertalingen heeft Marcus het vandaag over een doofstomme mens. Doofstom is eigenlijk iets wat wij niet meer zeggen. Een dove is niet stom, maar vanwege zijn beperking, vanwege zijn doofheid, heeft hij moeite met spreken. En bedoelt Marcus een mens die echt doof is, die niet kan horen, of bedoelt hij een mens zo eenzaam, zo geïsoleerd dat hij niet meer meekrijgt wat er in de wereld en onder de mensen speelt? Dat hij de taal van alledag niet meer spreekt, niet meer kan lachen om zijn eigen leed en hij zelfs verbittering door zijn bloed voelt stromen? Is dat misschien wat het evangelie doofstom noemt?

Luisteren, spreken, bidden, roepen, zingen hoort fundamenteel bij het mens zijn en mensen die dovig zijn, of gestoord in hun spraakvermogen voelen zich daarom vaak geïsoleerd. In de jaren 80 schreef de voormalige secretaris van Koningin Juliana, mr. vd Hoeven het boek: 'Wie doof is kan niet zingen' en daarin analyseert hij onze cultuur. Hij schrijft: we 'horen' niet goed met als gevolg 'identiteitscrisis, contactarmoede, communicatiestoornissen, mensen die elkaar niet meer verstaan, verbroken relaties, ...en omdat we niet horen kunnen we ook niet goed meer spreken en produceren we wartaal in de vorm van ideologieën, schelden en schimpen en spreken we niet meer ten bate van onze medemens: doe uw mond open ten bate van de arme.

Deze week was ik op bezoek in het museum Beelden aan zee, waar beelden van Igor Mitoraj ten toon gesteld worden en ik werd bijzonder getroffen door een marmer relief van twee gezichten naar elkaar toegewend, maar ieder gezicht van kruin tot hals in gezwachteld. Geen mogelijkheid tot horen of tot spreken. En heel ironisch heet het beeld: conversatie!

Bijzonder in het verhaal van Marcus is ook dat niet de dove zelf toenadering tot Jezus zoekt en op de een of andere manier om genezing smeekt. Het zijn de omstanders. Zijn dorpsgenoten, zijn familie en verwanten, het zijn de anderen die zich druk maken om hem, om hem bekommeren, hem naar Jezus brengen en vervolgens Jezus smeken om hem aan te raken. Kennelijk omdat ze daar genezende werking van verwachten. En op het eind zijn zij het weer, de omstanders, zij verbazen zich, zij zijn geweldig onder de indruk. Zij zeggen: alles wat Hij doet is goed. Maar de genezen man zelf? Zijn reactie wordt niet vermeld.

Het gaat dus om communicatie. Een storing in het sociale verkeer. De dove man kan niet voor zichzelf spreken, of wordt hij zo behandeld dat hij niet zelf mag spreken? De mensen om hem heen weten het beter. Waarschijnlijk met de beste bedoelingen, maar intussen wordt er voor de man beslist.

Wat dan vervolgens opvalt is dat Jezus de dove man apart neemt, weg van de menigte. Hij zondert zich af met deze mens. Hij wil met hem alleen zijn, of zit daar ook iets in van dat Hij deze gekwelde en gekwetste mens wil beschermen tegen de menigte, vrij wil maken van de meningen van anderen, van hun goede, of minder goede bedoelingen, van hun laten we maar zeggen betutteling? Wil hij de man losweken uit een benauwend en verstikkend milieu, waarin deze man niet kan zijn wie hij is, zich niet kan ontplooien, niet kan ontwikkelen? Loshalen van onder een verstikkende deken van liefdadigheid, van medelijden, van zorg die klein houdt, die hem de adem beneemt, zijn stem smoort?

Niet het lawaai van de menigte, maar de rust van de stille nabijheid werkt genezend. "Ga open", roept Jezus. Is het te ver gezocht om daar meer in te horen dan alleen een aansporing van zijn gehoororgaan? Of denken we aan blokkades die doorbroken kunnen worden, als we bevrijd worden van vooropgezette meningen, of van het denken voor elkaar of het invullen voor een ander. De stereotypen, waarin we elkaar en onszelf gevangen houden. Zo van: dat kan ik of hij of zij toch niet; of: dat is altijd zo geweest; of: hij of zij is nu eenmaal zo. Ik ben nu eenmaal zo

En het spoort verrassender wijs met wat de profeet Jesaja bedoelt met zijn visioen over de bevrijding uit de ballingschap. Mensen die onderdrukt worden, en daarom verdoofd en dichtgeslagen zijn, wordt aangezegd dat zij zullen horen en zien.

Marcus vertelt dit genezingsverhaal, bedoeld als een teken van Gods nabijheid. In en onder dit verhaal ligt een verlangen dat ik, en u ook vast herkent. Dat er één is die mij aanspreekt, die mij kent, persoonlijk, voor wie ik niet één van de velen ben. Het verlangen dat je in je eigenheid wordt aangesproken, en dan niet op een gebrek of gemis, op iets wat we niet kunnen of niet presteren, niet op onze beperkingen, maar op onze mogelijkheden.

Naar mijn gevoel is dat het wonder dat Jezus hier doet, en nog steeds en steeds weer: Dat tegen u en mij gezegd wordt: Ga open, Je kunt het, want Hij zegt het.

Astrid Veldhuis